

Bijlage 2

Totaaldocument 1^e ronde schriftelijke Algemene Beschouwingen

Politieke fractie

blz.

CDA

2

ChristenUnie

3 - 5

D66

6 - 8

OGP

9 - 12

MijnPartij

13 - 15

VVD

16 - 19

Algemene Beschouwingen Programmabegroting 2024 – 2027

Het is een roerige tijd. Als je het nieuws volgt, zie je de verschrikkelijke beelden van de vele slachtoffers en mensen die noodgedwongen hun huis en hun stad moeten verlaten. Ook de vele slachtoffers die getroffen zijn door natuurgeweld.

Miljoenen mensen noodgedwongen op de vlucht, op zoek naar een veilige plek en een beter leven. Komt bij de toenemende polarisatie wereldwijd, maar ook in ons eigen land. Van deze situatie kan je wel heel verdrietig worden en kan het er op lijken dat de duisternis de wereld in haar greep heeft. Treffend voor deze tijd is dan het lied van Stef Bos: "Geef licht". Het werd geschreven voor Kerk in Actie, voor kinderen in de knel. Ik citeer:

*Het wordt steeds vroeger donker, de winter is in zicht
Alles keert naar binnen, de gordijnen gaan weer dicht
De tijd staat op een kruispunt, niemand weet waarheen
De schoonheid is soms ver te zoeken, de dromer staat alleen
Geef licht
Zie de oorlog die maar doorgaat, ook al is ze ver van hier
Onze wereld is te klein om het niet te willen zien
Geef licht.*

Hoewel er bij ons geen tanks door de straten rijden en het luchtalarm alleen op de eerste maandag van de maand gaat, raakt dit ook ons in Midden-Delfland. We kunnen geen muur om Midden-Delfland bouwen, maar zullen onze verantwoordelijkheid moeten nemen. Zoals Stef Bos zegt: "Onze wereld is te klein om het niet te willen zien". Dan de oproep: "Geef licht". Licht verdrijft de duisternis en geeft hoop. Geef licht, door keuzes te maken die Midden-Delfland in de toekomst nog mooier, nog menselijker, nog leefbaarder maken. Door Midden-Delfland te maken tot een plek waar iedereen er toe doet. Of je hier geboren bent of hier als vluchteling een plek hebt gekregen.

Financiën

Met het opstellen van de begroting voor 2024 wordt ook een meerjarenraming tot en met 2027 gemaakt. Daarin wordt duidelijk dat een sluitende begroting voor 2024 en 2025 mogelijk is. Echter ontstaat er in onze gemeente vanaf 2026 een structureel financieel tekort. Tegelijkertijd moeten we ook investeren in de (jeugd)zorg, sportaccommodaties en verschillende projecten die de openbare ruimte verbeteren. Dat vraagt om keuzes maken. Voor de ChristenUnie zijn investeringen in het sociaal domein en een gezonde leefomgeving van groot belang.

Sociaal Domein

Een gezonde gemeente is een gemeente waar alle mensen meetellen. Een gemeente waar iedereen die zorg nodig heeft deze ook ontvangt. Zorg heeft daarom een verstandige aanpak nodig, waar kwaliteit voorop staat en waar mensen vóór financiën gaan.

Vrijwilligersorganisaties spelen een ongekend grote rol hierbij, ze zijn het sociaal kapitaal van onze gemeente. Dat kapitaal laat zich niet altijd eenvoudig vangen in cijfers (zoals in de begroting), maar is daarom niet van minder waarde. Door de toenemende vraag kan er een moment komen dat deze organisaties hun grenzen bereiken op het gebied van menskracht en financiën.

Vraag:

Zijn er bij het college signalen bekend dat de vrijwilligersorganisaties, zoals de SWMD, tegen hun grenzen aanlopen?

Onderwijs

Om (leer)achterstanden, opgelopen als gevolg van de coronacrisis, weg te werken is door het Rijk geld beschikbaar gesteld, het zogenoemde NPO-budget. Tijdens de begrotingsbehandeling vorig jaar gaf de wethouder aan dat het beschikbaar gestelde budget een langere termijn ter besteding heeft gekregen. Dat is met twee jaren verlengd, zodat de middelen ook in de jaren 2024 en 2025 beschikbaar zijn. De eerste resultaten waren positief, maar er zou nog een (tussentijdse) evaluatie volgen. De evaluatie, samen met de scholen en de VVE organisaties, is zeker nodig voor de vraag of dit een vervolg moet en kan krijgen.

Vraag:

Kan het college aangeven wanneer we een (tussen-)evaluatie tegemoet kunnen zien?

Duurzaamheid

Het lijkt geen enkele twijfel dat de hele wereld zich heeft in te zetten voor het behoud van onze aarde, dat zinvolle maatregelen voor het behoud van onze planeet geen uitstel meer dulden. In onze gemeente betekent dit dat we intensief aan de slag moeten met plannen en de uitvoering ervan rondom de thema's afval, warmte, water, duurzame energie, natuur en milieu. En natuurlijk realiseren wij ons dat onze gemeente op wereldschaal kleiner is dan een speldenprik, maar we moeten ergens beginnen en het ontslaat ons niet van de plicht, de opdracht, te doen wat we kunnen. De basis in de transitievisie warmte, het aansporen van de bewoners tot het nemen van 'spijtvrije maatregelen', ondersteunen wij van harte. Inmiddels reageert de woningmarkt sterk op de gestegen energieprijzen. Woningen met energielabel D of hoger worden minder snel verkocht. Vorig jaar vroeg de ChristenUnie al of het mogelijk is om bewoners van 'voorbeeldwoningen', de zg. early adaptors, verder te organiseren als een zichtbare community. Dit voor burens en dorpsgenoten die laagdrempelig inspiratie en kennis willen opdoen. Voor zover wij kunnen zien, is hier nog niets mee gebeurd. Dat is erg jammer want deze voorlopers zijn naar onze inschatting best bereid om hun bevindingen met anderen te delen. Zij zouden daarmee weleens de sleutel kunnen zijn tot duurzame verandering. Het buurtinitiatief '1000 kuub in de knip' (Den Hoorn, Oude Veiling) op de site beschrijft niettemin een nieuw ontstane

besparingscommunity. Wij zijn erg benieuwd hoe dit loopt. Dergelijke ontwikkelingen juichen wij in elk geval van harte toe.

Wonen

In de raad is al vaak gesproken over de woningbouw die nodig is om aan de woonbehoeften van onze inwoners te kunnen blijven voldoen. Ook is gesproken over het tempo waarop de woningen gerealiseerd worden.

Vraag

In programma 7 bij het onderdeel Beleidsveld ruimtelijke ordening staat "Binnen de looptijd van deze meerjarenbegroting willen wij gemiddeld 75 -100 woningen per jaar realiseren". Wordt hier met realiseren, het fysiek opleveren van de woningen bedoeld? Of gaat het hier om plannen? Hoe verhoudt dit aantal van 75 – 100 woningen per jaar zich tot het concreet doel/actie bij het Beleidsveld volkshuisvesting, "Ons woningbouwprogramma is vastgelegd in de Regionale Realisatie Agenda (de Woondeal) en door de Provincie Zuid-Holland vastgesteld. Hierin is de realisatie van 474 woningen tot en met 2030 opgenomen"?

Dienstbare overheid

Een dienstbare overheid, een dienstbare gemeente is het best samen te vatten als een overheid/een gemeente die doet wat het belooft en die altijd de mens voor ogen houdt, niet de regels, het product of een klant. Helderheid over participatie en momenten van invloed zijn daarin cruciaal en wees duidelijk over de (on)mogelijkheden. Naar aanleiding van gebrekkig verlopen participatietrajecten bij Maaslandse Zoom en de Harnasmolen fase 2 heeft de raad in september 2023 twee moties besproken om het participatietraject aan te scherpen. Ook de recente communicatie en participatie rond de voorgenomen opvang van 225 vluchtelingen is tot nog toe niet optimaal verlopen. Mocht de raad definitief instemmen met de opvang van vluchtelingen in Midden-Delfland, dan zijn communicatie en participatie cruciale succesfactoren. Voor succesvolle communicatie en participatie is wel een vertrouwensband nodig. Onze oproep is dan ook: heb oog voor de inwoners! Ga het gesprek aan, ga op bezoek! Wees betrouwbaar en dienstbaar.

Tot Slot

Tot slot willen wij onze dank uitspreken aan het ambtelijk apparaat en het college voor het opstellen van deze programmabegroting. Het is ons aller opdracht om juist in deze onzekere tijden te werken aan een nog mooier, nog menselijker, nog leefbaarder Midden-Delfland. Het uitvoeren van deze opdracht kunnen we niet alleen. We moeten samenwerken binnen de raad, met het college, maar ook met betrokkenen binnen onze gemeente en daarbuiten.

We begonnen onze bijdrage met het lied van Stef Bos: "Geef Licht".

Over twee maanden mogen wij het feest van het Licht vieren. Het feest van de komst van Jezus, die 2000 jaar geleden ook geen dak boven het hoofd had en in een stal geboren werd. Kerst, het feest waarbij, tegen alle menselijke verwachtingen in, het licht doorbreekt. Hoe het vandaag lijkt, hoeft het niet te blijven. **Durf te veranderen!**

Inleiding en visie

In Midden-Delfland worden we steeds vaker met veel verschillende zaken geconfronteerd. De druk op de woningmarkt, hoge prijzen voor producten en energie, arbeidstekorten, verzoek grotere bijdrage aan de opvang van vluchtelingen, drukte op wegen, klimaatverandering, strengere milieueisen en tal van andere zaken maakt het steeds lastiger om de puzzel te leggen. Daarbij worden alle gemeenten in Nederland geconfronteerd worden met een bezuiniging. In de begroting is vanaf 2026 een flinke daling van inkomsten zichtbaar. Dit zal van invloed zijn op de begrotingen van de komende jaren.

Tegelijkertijd liggen er ook genoeg kansen. We hebben honderden vrijwilligers die dagelijks actief zijn om bijvoorbeeld te helpen in de zorg, de sport, onderwijs, bij een evenement of die zich inzetten tegen het bestrijden van armoede. Maasland, Den Hoorn en Schipluiden heeft inwoners die bereid zijn om mee te denken bij het oplossen van allerlei verschillende maatschappelijke vraagstukken. De meningen en belangen zijn daarbij lang niet altijd hetzelfde, maar de gemene deler is dat we allemaal het beste willen voor Midden-Delfland. Ieders inzet moeten we koesteren en de bijbehorende scherpe discussies voeren we respectvol.

We hebben onderlinge verbinding, vertrouwen, controle en grip nodig om verder te komen. In december begint de nieuwe burgemeester waarbij wij vertrouwen dat zij die verbindende rol kan vertolken. We verwachten dat ze midden in de maatschappij en boven de partijen staat.

Inzet

D66 Midden-Delfland wil dat de gemeente zich de komende tijd voor het volgende inzet:

- Opleveren van een **nieuwe woonvisie en toekomstvisie**
- Actief beleid om **meer betaalbare woningbouw** te realiseren
- Ondersteuning voor inwoners en bedrijven bij het **verduurzamen**
- **Veiligheid** op alle fronten, vooral voor ons meest kwetsbaren en onze digitale gegevens
- Verbetering van **participatie, communicatie** en verwachtingen naar inwoners
- Een proportionele **bijdrage** leveren aan de opvang van **vluchtelingen**
- Het blijven ondersteunen van de **vrijwilligers** om **culturele, maatschappelijke initiatieven** te behouden
- Vernieuwd beleid op het vlak van **armoedebestrijding**
- Een goed integraal **huisvestingplan voor het onderwijs**
- **Veilige verkeerssituaties** rondom scholen
- Het stimuleren van initiatieven die een bijdrage leveren aan **dierenwelzijn en biodiversiteit**
- Investeren om de **structurele kosten** op de begroting te **beperken**
- Het verbeteren van de kwaliteit van **wegen, fiets- en wandelpaden**
- Het maatschappelijk team op sterkte houden om **kwaliteit in de jeugdzorg** te verbeteren, vroegtijdig hulp kunnen bieden en daardoor de **grip op de kosten** te houden
- Een begroting waar de focus ligt bij het behalen en **meten van onze maatschappelijk doelen**
- Een inclusieve en **gezonde samenleving** waarbij **goede voeding, zorg** en beweging bijdragen aan een **gezonde leefstijl** voor iedereen

Vragen aan het college

Met oog op de begrotingsbehandeling op 7 november, hebben we voor het vaststellen van de begroting nog de volgende vragen aan het college van burgemeester en wethouders:

- Op welke manier kan de inzet van de extra BOA een extra bijdrage leveren aan de veiligheid rondom scholen, in het verkeer en in de woonwijken?
- Ziet het college kansen om met eenmalige investeringen, structurele kosten uit de begroting te verlagen? Zo ja, welke?
- Overweegt het college aan te sluiten bij het Schone Lucht akkoord gezien hetgeen mensen in onze regio aan bloot worden gesteld?
- Op welke manier is er in het "Gezond en Actief Leven Akkoord" of "Integraal Zorgakkoord" aandacht voor het hoge alcoholgebruik in Midden-Delfland?
- Kan het college de bedreigingen/gevolgen van de arbeidskrapte in Midden-Delfland in kaart brengen? Hoe gaat het college hiermee op?
- Hoe zet de gemeente de extra middelen voor klimaat en energie in?
- Hoe ziet de gemeente erop toe dat het groen- en snoei-beheer op ecologisch verantwoorde manier gebeurt?
- Op welke wijze ontmoedigt de gemeente sluipverkeer in de gemeente?
- Kunt u het nieuwe verkeer- en parkeerbeheer van Den Hoorn en het algehele strategische plan verkeersveiligheid delen?
- Wanneer zijn de resultaten van het oppervlakte water bekend? Wat wordt er gedaan als die beneden pijl zijn?
- Waarom is er in de begroting een kleinere raming voor maatschappelijke verenigingen en organisaties?
- Wat is uw visie op het ondersteunen van de MKB?
- Het college schrijft dat door de huidige economische omstandigheden het denkbaar is dat de bedragen voor kwijtschelding stijgen. Waarom zien we dit niet terug in de reserveringen?

Eerste termijn Algemene Beschouwingen fractie OGP Midden-Delfland

Navigeren in de mist

Het college presenteert de begroting als “navigeren in de mist”. Vooral omdat nog niet duidelijk is wat er na 2025 gaat gebeuren met het geld dat we als gemeente van de Rijksoverheid krijgen om ons werk te kunnen doen. Met een mogelijk tekort van 1,2 en 0,8 miljoen in 2026 en 2027. Varen in de mist, waar kies je dan voor als college: Zeilen strijken? Motor uitzetten? Koers bijstellen? Of gewoon doorgaan op de ingezette koers?

Het advies van de VNG is om ook voor de jaren 2026 en 2027 realistisch te begroten. Vanuit het huidige takenpakket, met de noodzakelijke investeringen, inflatie en stijgende rente. Natuurlijk rekening houden met geschatte mee- en tegenvallers. En niet onbelangrijk: de ambities uit het coalitieakkoord. Advies is dus met gezond verstand doorgaan op de ingezette koers. Om op basis daarvan goed met het Rijk in gesprek te gaan in de tijd die er nog is.

Wij lezen in deze begroting echter wat anders: geen structurele beleidsintensivering of nieuw beleid. Ook niet als dat vanuit maatschappelijke ontwikkelingen gewoon nodig is. En een aangepast ambitieniveau voor 2026 en verder. Onze vraag is of dat op termijn onze inwoners wel helpt en de positie van Midden-Delfland wel versterkt. Vanuit die vraag hebben wij vanuit OGP de begroting bekeken op de aandachtspunten die wij voor 2024 en daarna belangrijk vinden.

Algemeen/financieel:

Hierbij hebben we een aantal vragen aan het college:

- Gesteld wordt dat vooruitlopend op de reactie van het Rijk over de bijdrage vanaf 2026 het college de mogelijkheden onderzoekt voor verbetering van ons financieel perspectief. **Vraag:** wat gaat het college dan precies onderzoeken en wanneer kunnen wij als raad daar een voorstel of informatie van verwachten?
- **Vraag:** Welke plannen, projecten of beleidsonderdelen zijn bij het college bekend waarbij incidenteel geld kan worden ingezet om langdurig geld te genereren en is zij bereid hier met een voorstel voor naar de raad te komen voor 1 februari 2024?
- Gesproken wordt dat het college zijn inzet gaat richten op het versterken van de regionale positie van Midden-Delfland. **Vraag:** Hoe geeft het college hier concrete invulling aan naast de gebruikelijke bestuurlijke overleggen? Welke opdracht ziet het college hier voor zichzelf om hier projectmatig mee aan de slag te gaan?

Voor OGP belangrijke speerpunten:

1. Ons buitengebied en Bijzonder Provinciaal Landschap blijft open en groen:

Wij lezen in de begroting dat het beleid van gecontinueerd wordt ten aanzien van ons buitengebied en Bijzonder Provinciaal Landschap. Dat betekent dat de koe in de wei symbool staat voor grondgebonden veehouderij en de grutto in de wei staat voor een natuurlijk landschap met kansen voor weidevolgels. Hier zijn we als OGP blij mee. Het afgelopen jaar heeft het college ons laten zien dat via de landschapstafel aan vele initiatieven wordt gewerkt die klaar liggen om voor subsidies in te dienen zodra de kans zich voordoet. Bijvoorbeeld via het Nationaal Programma Landelijk Gebied en de provinciale uitwerking daarvan.

Vraag aan het college is welke kansen zij ziet voor 2024 en hoe daar gebruikt van kan worden gemaakt.

2. De boeren in Midden-Delfland zijn de dragers en beheerders van ons gebied

Onze boeren worden in toenemende mate ook gezien als ondernemers die in de huidige tijd van discussie over stikstof al laten zien dat ze veel kunnen bereiken met meer natuurbestendige bedrijfsvoering. Boerenbedrijven die naast melk en vleesproductie ook landschap en natuur creëren en beheren. Dat wordt al gezien door zowel regionale als landelijke politiek. Meerdere bestuurders en bewindspersonen zijn al bij onze boeren op bezoek geweest om zich te laten inspireren. Daar mogen we trots op zijn, tegelijk moeten we blijven werken om dit onder de aandacht te brengen. We zijn blij dat het college ervoor kiest om deze bedrijven in samenwerking met diverse stichtingen en CBG te blijven ondersteunen in het programma “Duurzaam Boer Blijven” en door subsidies te verstrekken.

Vraag aan het college is hoe zij in 2024 er voor gaat zorgen dat de hierboven geschetste lijn wordt doorgezet? Hoe gaat het college helpen het goede en toekomstgerichte verhaal van onze boeren te vertalen naar concrete hulp en daarmee een versterking van hun toekomst in Midden-Delfland?

3. Verdere stappen naar een duurzaam Midden-Delfland:

De afgelopen jaren zijn wat OGP betreft goede stappen gezet om Midden Delfland duurzamer te maken. Regionaal is een prima energiestrategie (RES1.0) afgesproken die past bij ons gebied. We houden ons open gebied vrij van grote windturbines en zonnenvelden en zetten in op het opwekken van duurzame energie op daken. Ook de eerder gemaakte keuzes in de transitievisie warmte zijn wat ons betreft prima. Met praktische hulp vanuit het energieloket worden onze inwoners geholpen in het maken van passende maatregelen die nu al helpen (isoleren, aanschaf hybride warmtepompen). We zijn blij dat het initiatiefvoorstel vanuit OGP om -passend in het landschap- ook zonnepanelen op en nabij woningen in het buitengebied mogelijk te maken is omgezet naar beleid. Wat OGP betreft gaan we door op de basis die er nu ligt. Waarbij onze inwoners en bedrijven verder geholpen worden met alle stappen die er de komende jaren nog gezet moeten worden.

Vraag aan het college is of zij bereid is om in 2024 onderzoek te doen naar opwek-, verbruik en opslag van energie te onderzoeken in samenwerking met bedrijven op industriegebied Harnaschpolder?

4. Woningen in de dorpskernen:

Wij zijn blij dat de gemeenteraad vorig jaar op initiatief van OGP heeft ingestemd met voortaan bouwen van 30% sociale huurwoningen en geen sociale koopwoningen meer te realiseren. Die laatste zijn een eenmalig cadeau aan de eerste bewoner en stijgen daarna naar een onbetaalbare prijs voor starters en jonge gezinnen. Wat daarin jammer is, is dat het college geen enkele moeite doet om alsnog sociale woningen toe te voegen. Het afgelopen jaar is vooral toestemming gegeven voor de bouw van vooral dure woningen. Hiermee is het percentage sociale huurwoningen aan het dalen in plaats van aan het stijgen.

Vraag aan het college is wat ze het komende jaar gaan doen om het percentage sociale huurwoningen weer te laten stijgen. Welke projecten gaan er zorgen voor woningen in het middenhuur-segment en wanneer komen die woningen beschikbaar?

Daarnaast zien we dat bestaande woningbouwprojecten worden uitgevoerd, maar er lijken geen nieuwe bij te komen. En dat terwijl in de begroting staat dat voor de hele looptijd van deze meerjarenbegroting gemiddeld 75 tot 100 woningen per jaar worden gerealiseerd.

Vraag aan het college is hoe ze er voor gaan zorgen dat ook na 2026 er weer locaties voor woningbouw beschikbaar komen. Welke initiatieven neemt het college op dit gebied?

5. Levendige dorpen:

OPG ziet graag levendige dorpscentra, met een rijk winkelaanbod, gezellige horeca, een gevarieerd verenigingsleven. In de praktijk zien we dat de ontwikkeling van de centra in alle drie onze dorpskernen zeer moeizaam verloopt. **Vraag aan het college is wat er nog in elk van de dorpskernen van Maasland, Schipluiden en Den Hoorn in de weg staat om daadwerkelijk te beginnen met de realisatie van de al lang geleden gemaakte plannen?**

OGP vindt het belangrijk dat we verbindende culturele activiteiten ook in 2024 blijven ondersteunen. **Vraag aan het college is welke verbindende culturele activiteiten in 2023 zijn ondersteund en welke activiteiten zijn voor 2024 voorzien? Wat is het beoogde doel van de voorgenomen herijking van de subsidieregeling voor Kunst, Cultuur en Sociale verbinding?**

6. Bestuur dichtbij onze inwoners:

Het college heeft de ambitie om een benaderbaar en laagdrempelig toegankelijk bestuur ter zijn. Niet meer via dorpswethouders als hiervoor, maar via spreekuren en “de gewone contacten die er altijd wel zijn”. Afgelopen jaar is een nieuwe dienstverleningsvisie vastgesteld die vol staat met ambitieuze termen over het contact tussen onze inwoners en de dienstverlening vanuit de gemeente. Niet bekend is hoe de inwoners dit nu zelf ervaren, wat het uitgangspunt is voor het verbeteren van de dienstverlening en op welke punten die nu wanneer verbeterd moet zijn. Een eerste nulmeting zou dit meer inzichtelijk moeten maken, terwijl wij vinden dat je dat eerst doet en daarna pas een visie gaat maken. Tegelijk zien we in diverse dossiers dat onze inwoners niet goed geïnformeerd worden over hoe het loopt met hun zienswijzen of bezwaren en ze daardoor zelf achter informatie moeten aangaan. Het echte contact ontbreekt en de achterdocht naar de gemeente groeit. Dat vinden wij een zorgelijke ontwikkeling. Vooral omdat het collegewerkprogramma spreekt over “we zien dienstverlening als een kerntaak en het verbeteren hiervan als een belangrijke opgave”

Vraag aan het college is welke concrete zaken in 2024 worden opgepakt om de dienstverlening te verbeteren en de communicatie met inwoners goed invulling te geven?

De Omgevingswet gaat op 1 januari 2024 dan echt van start met het motto “ja, tenzij” waarbij vanuit de gemeente meegedacht moet worden op initiatieven vanuit kansen en mogelijkheden. In de beantwoording van onze technische vraag hierover lezen wij dat ambtelijk alles op orde is. **Vraag aan het college is of onze inwoners straks ook voldoende bekend zijn met alle veranderingen en is de dienstverlening hierop toegerust?**

7. Zorg dichtbij:

Kijkend naar het coalitie-akkoord en het collegewerkprogramma zien wij een mooie ambitie: werken aan een sterke sociale cohesie waar mensen naar elkaar omzien met persoonlijke ondersteuning voor wie dat nodig heeft”. **Vraag aan het college is hoe dat er concreet in 2024 uit ziet, wat gaat al goed en waar en hoe wil het college in 2024 nog zaken tastbaar verbeteren?**

Zoal u weet vindt OGP volgende stappen om ook echt wat te gaan doen in onze status als Dementie-vriendelijke gemeente belangrijk omdat we nu maatregelen moeten treffen die we over een aantal jaar echt nodig hebben. We gaan hier binnenkort met raad en het college graag mee aan de slag.

Het college heeft de ambitie om incidentele gelden in te zetten om structurele uitgaven te voorkomen of te verminderen. In dat kader is bekend dat het helpt als mensen eenmalig hun schuld wordt kwijtgescholden en ze een nieuwe start kunnen maken waardoor ze niet langjarig een beroep hoeven doen op allerlei voorzieningen.

Vraag aan het college is of zij in beeld heeft hoeveel mensen in onze gemeente in armoede leven, hoe groot de schulden zijn en welk effect het kan hebben als de gemeente deze schulden saneert?

8. Groen en water in de kernen:

Wij ervaren dat het verder vergroenen van onze woonkernen meer afhankelijk is van enthousiaste initiatieven van inwoners die zelf iets willen veranderen dan vanuit een ambitie van het college. Alleen als er een straat wordt heringericht zien we daarvoor bijvoorbeeld groene parkeerplaatsen terugkomen. Vraag aan het college is hoe zij er voor gaan zorgen dat ze meer regie gaan nemen en gaan stimuleren dat er meer initiatieven van de grond gaan komen. Zowel vanuit inwoners als vanuit de gemeente zelf? Welke middelen stelt de gemeente hiervoor beschikbaar zowel in geld als in capaciteit? Verder vragen wij het college hoe zij ervoor gaat zorgen dat in de toekomst er meer sedum- daken worden aangelegd, tuinen meer klimaatbestendig worden ingericht, bijvoorbeeld door een % dat groen moet blijven en de opvang van regenwater voor beregening in plaats van lozing op het riool? Zeker gelet op de kostenstijging voor rioolbeheer.

Daarnaast heeft het college het over dat “binnen de kaders van wat financieel mogelijk is handhaven van een onderhoudsniveau van de openbare ruimte waarbij inwoners zich prettig voelen”. Vraag aan het college is wat dan financieel mogelijk is en bij welk onderhoudsniveau voelen inwoners zich dan prettig?

9. Stilte als kwaliteit van ons gebied:

We zijn blij dat op OGP-initiatief de regels in de APV zijn aangepast om (geluids)overlast door zuipschuiten in onze kernen te voorkomen. En dat er aandacht is voor toezicht en handhaving op het water in ons buitengebied. Wij gaan er vanuit dat dit ook in 2024 zal worden voortgezet. Vraag aan het college is welke inspanning zij gaat doen om de geluidsoverlast in het buitengebied te verminderen?

Wat ons zorgen baart is de besluitvorming rondom de uitbreiding van Rotterdam-The Hague Airport (RTDH). In 2024 gaat de minister besluiten over de toekomst van het vliegveld en de ambities vanuit het vliegveld zijn duidelijk: meer vluchten, ook over ons stiltegebied. We zien nu al dat de vliegbewegingen over ons stiltegebied toenemen. We hebben als gemeente een zienswijze ingediend bij het ministerie, maar aandacht blijft nodig.

Vraag aan het college is welke acties er lopen om te voorkomen dat RTDH-Airport gaat uitbreiden? Hoe staat het college tegenover een mogelijke uitbreiding en hoe is zij aangehaakt op de besluitvorming? Waar hebben wij als gemeente(raad) nog invloed op?

10. Bereikbaarheid en mobiliteit:

In 2022 hebben we tijdens de begrotingsbehandeling uitvoerig gehad over het ontmoedigen van sluipverkeer door de dorpskern van Schipluiden en Maasland. Daar is toen geld voor in de begroting opgenomen en heeft het college aangegeven met omwonenden in gesprek te zijn en er een uitgewerkt pakket aan maatregelen te liggen. Tot op heden lijkt het dat deze maatregelen nog niet genomen zijn. We zijn nu een jaar verder, het budget wordt doorgeschoven. Vraag aan het college is hoe dit uitgewerkte pakket maatregelen er uit ziet?

Verder vragen wij het college, hoe concreet zij in 2024 nu echt werk gaan maken van dit voornemen om sluipverkeer te weren en verkeersoverlast tegen te gaan? Zoals bij u bekend, is al jaren sprake van overlast van zwaar verkeer in de Dorpsstraat in Schipluiden. Vraag aan het college is wat zij gaat doen om deze overlast te verminderen?

Daarnaast is al jaren sprake van overlast en een verkeersonveilige situatie bij de Maassluisseweg. Ook hier is weer het budget doorgeschoven naar een volgend jaar. Vraag aan het college is welke garanties zij kan geven dat dit in 2024 nu eindelijk eens echt wordt gerealiseerd?

Mocht een vraag al zijn gesteld, dan hebben wij het antwoord waarschijnlijk geMIST.

Algemene Beschouwing begroting 2024-2027.

De begroting die nu voorligt is een begroting zonder nieuw beleid. Hiervoor is ook geen ruimte zonder aanpassingen in lopend beleid. Deze begroting is opgesteld volgens het advies van het VNG met een realistisch beeld van lopend beleid. Het laat duidelijk zien dat er in 2026 en 2027 een aanzienlijk begrotingstekort zal ontstaan. Wij kunnen ons vinden in deze opmaak. Gezien de komende landelijke verkiezingen is nog wel de vraag wat de gevolgen daarvan zijn op langere termijn voor de gemeente begroting. Immers de taken van de gemeente nemen toe, maar de bijbehorende budgetten nemen in verhouding minder toe.

- Kan het college aangeven hoe zij nieuw beleid, zoals in het coalitieakkoord en collegewerkprogramma is vastgesteld, wil uitvoeren, aangezien dit nu niet is meegenomen in de begroting?

Tijdens het opstellen van de algemene beschouwingen ligt er nog een collegevoorstel voor het faciliteren van een AZC in Den Hoorn. Hierbij nog geheel niet duidelijk wat de kosten daarvan zijn, die de komende jaren gemaakt moeten worden. Indien de meerderheid van de Raad hier voor stemt, zal dit financiële gevolgen geven op de begroting voor de komende 6,5 jaar. Zoals u weet zal MijnPartij het huidige voorstel niet steunen.

Positief is dat er weer gekeken is naar de investeringen en de daadwerkelijke ingeschatte jaren van uitvoering, waarbij lopende projecten ook niet opnieuw in de begroting staan van 2024. Wat echter opvalt is dat grotere onderhoudsprojecten zoals bijvoorbeeld de Westgaag en Maassluiseweg al jaren genoemd worden en er nog steeds geen zicht is op uitvoering van dit onderhoud.

Hoe realistisch is deze begroting? Als iets veel jaren opgeschoven kan worden, vinden wij dat er ook inhoudelijk naar het project gekeken moet worden “hoe nu verder”.

MijnPartij hoopt dus nog op een verbetering van de onderhoudsplanning en in geval van verbetering hoe realistisch is deze onderhoudsplanning. Deze zorg hebben wij vorig jaar bij de begrotingsbehandeling al gedeeld.

Wij zien al dat diverse projecten doorschoven worden van 2023 naar 2024. Hierbij is ook geen rekening gehouden met de kostenstijgingen van de afgelopen 2 jaar. Risico van kostenoverschrijding is hierdoor aanzienlijk toegenomen.

Gezien de huidige inflatie maakt MijnPartij zich wel ernstig zorgen, in hoeverre alles wat omschreven wordt reëel en haalbaar is. De huidige begroting is volgens MijnPartij op dat vlak nog te rooskleurig.

- Kan het college aangeven hoe de inflatiecorrectie in het onderhoud voor 2024 is verwerkt?
- Kan het college aangeven hoe realistisch de onderhoudsplanning echt is qua geld en qua capaciteit?

Beleidsveld openbare orde en veiligheid

Er wordt in de begroting geld gereserveerd voor een extra BOA.

MijnPartij vraagt zich af wat de huidige BOA allemaal doet en wat er blijft liggen, waardoor een 2^e BOA noodzakelijk is.

- Kan het college aangeven wat de 1^e BOA doet en waar hij niet aan toekomt?

Afvalstoffenheffing

Er wordt door het college voorgesteld om de afvalstoffenheffing met 8% te verhogen. Dit terwijl het percentage in 2023 nog met 4% is verlaagd. Uitgangspunt is kostendekkend. De korting die vorig jaar werd gegeven wordt in 2024 meer dan teniet gedaan. Dit komt naar de inwoners vreemd over.

- Is het college het met ons eens dat de huidige prijsstijging na een recente prijsdaling niet is uit te leggen aan de inwoners?

Gemeentelijk Vastgoed

Uit de begroting blijkt niet hoe er met de kwaliteit van het Gemeentelijk Vastgoed wordt omgegaan en met de bijbehorende visie hoe met het vastgoed om te gaan wordt geheel nog niet genoemd.

- Is het college het met ons eens dat er geen goed onderhoudsplan aanwezig is met bijbehorende budgetten voor het Gemeentelijk Vastgoed?

Wegen en groenbeheer

Het college geeft aan de komende jaren de kwaliteit van de wegen te verhogen, wat wij in principe een goed idee vinden. Echter in de begroting staat 2,8 miljoen opgenomen voor het programma wegen en vanaf 2025 is hiervoor 0 Euro opgenomen. In de exploitatie van de wegen zien wij een indexering in de bedragen, maar meer geld ook niet.

Wij vragen ons dus af hoe het college de wegen in de gemeente op een hoger niveau wil brengen.

- Kan het college aangeven hoe zij het onderhoud van wegen binnen de gemeente ziet binnen de genoemde budgetten in de begroting?
- Hoe realistisch is het toekomstig onderhoud van wegen in de gemeente begroot?

Woningbouw

In de huidige begroting wordt uitgegaan van de al lang lopende woningbouwlocaties, waarvan het grootste gedeelte, zeker de locaties op korte termijn niet tot de gewenste type woningen voor de inwoners van Midden-Delfland leidt. Ook heeft het college aangegeven te weinig medewerkers te hebben om een vlotte uitvoering aan dit programma te geven. MijnPartij ziet een mogelijkheid om dit als kans te zien om bestaande plannen tegen het licht te houden zoals Keenenburg V om te kijken of er meer betaalbare woningen mogelijk zijn. Hiervoor hoeft niet het gehele plan herzien te worden, maar kan worden volstaan door een deel van de woningen te splitsen o.i.d.

In de coalitieovereenkomst wordt gesproken over 75 woningen per jaar. In de periode 2022 t/m 2025 komt dit nu volgens de begroting uit op 43 woningen per jaar. In 2023 worden maar 6 woningen tot de woningvoorraad toegevoegd wat een absoluut dieptepunt is. Het aantal woningen volgens de coalitieovereenkomst is dus niet realistisch. Er is nog geheel geen zicht op nieuwe toekomstige bouwlocaties.

Ook ziet MijnPartij dat in het Fonds Sociale Woningbouw (afkoop sociale woningen door ontwikkelaars) ruim €400.000,-- aanwezig is en dat dit bedrag alleen maar stijgt. Dit geld moet worden ingezet om juist meer sociale woningen te realiseren.

MijnPartij zou ook graag zien dat we het Groenfonds herijken. Niet alleen aan wie en voor wat de uitgaven ter beschikking zijn, maar dat ook alle toekomstige bouwlocaties bijdragen aan dit fonds. Eventueel samen met omliggende gemeenten.

- Is het college bereid nogmaals te kijken naar bestaande plannen en te bezien of deze meer aangepast kunnen worden naar de huidige woningvraag?
- Is het college het met ons eens om het Groenfonds te herijken niet alleen qua uitgaven maar ook qua inkomsten zodanig dat iedere nieuwe woning bijdraagt aan het fonds?

Mijn Partij bedankt de ambtelijke staf die deze begrotingsbehandeling mogelijk heeft gemaakt.

Voorzitter,

Via deze weg wil de VVD Midden-Delfland het college en haar ambtenaren bedanken voor de door hen geleverde inzet. Wij zijn blij met de presentatie van een begroting die sluitend is voor de jaren 2024 en 2025.

De VVD kan zich vinden in de lijn van het college en de VNG om de ontstane tekorten bewust te laten zien. Het nieuw te vormen kabinet zal naar onze mening duidelijk moeten maken welke oplossingsrichting zij voorstaan om de ontstane tekorten op te lossen.

Zolang die oplossing niet duidelijk is, moeten we wat de VVD betreft behoedzaam blijven. Het geld klotst allerm minst tegen de plinten op. De loonontwikkelingen zijn fors en een loon-prijs spiraal ligt nog steeds op de loer.

Laten we ons als raad daarom niet rijk rekenen. Laten we behoudend blijven, zodat we tegenvallers – en die gaan zeker komen – goed kunnen opvangen. Het zou vervelend zijn als we over twee jaar gedwongen moeten bezuinigen, doordat we nu teveel uitgeven.

Veiligheid

Het politiekorps Haaglanden staat flink onder druk. Vooral door de grote hoeveelheid taken die zij toebedeeld heeft gekregen van de rijksoverheid. Dit maakt initiatieven als Buurtpreventie extra waardevol. Wij zijn dan ook trots dat inwoners op vrijwillige basis bijdragen aan de veiligheid van onze gemeente. De VVD wil dan ook niet dat er wordt bezuinigd op Buurtpreventie. Deze inwoners zijn de ogen en oren van onze wijkagenten.

In december 2022 zijn reeds middelen vrijgemaakt om medio 2023 een tweede BOA aan te nemen. Het college stelt voor nog meer middelen vrij te maken om zo twee FTE beschikbaar te hebben op dit terrein. Gelet op de ontwikkeling binnen het politiekorps en de beperkte invloed vanuit de gemeente hierop, vindt de VVD dit een positieve ontwikkeling. Wel ziet de VVD graag dat de raad richting gaat geven aan de prioriteiten van de BOA. Deze manier van werken kennen we al op het terrein van de veiligheid in de vorm van een actieplan. Het lijkt ons goed ook zo'n actieplan te ontwikkelen met betrekking tot de BOA.

Op de vrijwilligers bij de brandweer kunnen we als gemeente eveneens meer dan trots zijn. Zij laten als het moet alles vallen om zo spoedig mogelijk vanuit de kazerne te vertrekken om mens en dier in nood te helpen.

Beide initiatieven zijn mooie voorbeelden van de maatschappelijke betrokkenheid van onze inwoners en de gemeente.

Wonen

Er wordt in de raad veel gesproken over woningbouw en dan vooral het gebrek hieraan. Het afgelopen jaar is er echter flinke vooruitgang geboekt met een aantal bouwplannen. De Woudselaan en de Maaslandse Zoom zijn

in een volgende fase terecht gekomen. Wij sporen het college aan op deze voet verder te gaan.

Er is reeds een begin gemaakt aan een vernieuwde woonagenda. De doorlooptijd van bouwplannen gaat al gauw richting de 8 jaar. Het lijkt de VVD verstandig de horizon van de

nieuwe woonagenda ruim te nemen. Een woonagenda met als scope 2030 lijkt ons niet zinvol. De nieuwe woonagenda moet minsten gericht zijn op 2040 en zelfs een doorkijk

geven daar voorbij. Ook met het oog op het aantal locaties/ plannen die er onder kunnen gaan vallen. Deze zijn zoals het college ook aangeeft beperkt door onze andere kerntaak.

Actief grondbeleid kan een instrument zijn om meer woningbouw te realiseren. Voor de VVD is het echter belangrijk om goed te kijken of het aankopen van gronden door de gemeente wel de meest effectieve oplossing is voor het bereiken van meer woningbouw. Met het oog op de beschikbare financiële middelen en de financiële onzekerheid vanaf 2026 stelt de VVD zich voorzichtig op met betrekking tot actief grondbeleid.

Werken en economische zaken

Er moet eerst geld verdiend worden, voordat het verdeeld kan worden. Dat beseft helaas niet iedereen. Gelukkig begrijpt het college dit wel. Zonder een goed functionerend bedrijfsleven, dat voldoende werkgelegenheid oplevert, is het realiseren van brede welvaart niet mogelijk.

Het bedrijfsleven speelt een grote rol in de verschillende transitie- en verduurzamingsuitdagingen waar wij als gemeente voor staan. Zonder het bedrijfsleven zijn dergelijke transities niet mogelijk en kunnen wij onze klimaatdoelstellingen niet halen.

Vanwege de recente ontwikkelingen (de mogelijke komst van een AZC) dreigt er bedrijventerrein te verdwijnen. Dit zien wij als een negatieve ontwikkeling. Wij roepen het college dan ook op om de ruimte voor bedrijven niet te verminderen en de bedrijventerreinen die we hebben te beschermen. Bedrijventerreinen zijn goed voor 30% van de werkgelegenheid in Nederland.

Gelukkig begrijpt het college dat voor de brede welvaart een gezond bedrijfsleven essentieel is. De VVD ondersteunt dan ook de actiepunten waar in 2024 aan gaat worden gewerkt. Denk aan ruimere mogelijkheid voor winkeliers om open te zijn. Zij krijgen daardoor de kans om open te zijn wanneer zij denken dat er vraag is vanuit de consument.

Het kleinbedrijf is in Midden-Delfland belangrijk. Niet alleen als bron voor werk, maar ook omdat er lokale binding is met bewoners. Het kleinbedrijf draagt zeer sterk bij aan de vitaliteit van de dorpen en de levensvatbaarheid van ons verenigingsleven. Zij moeten kunnen rekenen op alle steun van de gemeente.

Welzijn

De gemeente is door haar vele taken voor inwoners vaak het eerste aanspreekpunt. De gemeente moet daarom op veel gebieden expertise in huis hebben. Dat blijft in de huidige arbeidsmarkt een stevige uitdaging.

Mede door de instroom van statushouders en een toename in het aantal verhuizingen vanuit de regio blijft er instroom in het bijstandsbestand.

Statushouders worden actief geholpen om werk te vinden. Dit is volgens de VVD en positieve lijn die moet worden volgehouden. Werk draagt namelijk bij aan de inburgering, de integratie en aan het leren van de Nederlandse taal. Allemaal positieve zaken! Immers, als je je richt op een toekomst in een ander land is het essentieel om de taal te spreken, de cultuur te begrijpen en om mee te kunnen doen.

Door de vele hulp die er geboden wordt – soms wel tot 130% van de bijstandsnorm – wordt het ontsnappen aan de armoedeval steeds lastiger. Als meer werken niet loont in de huidige arbeidsmarkt vraagt dit misschien om een systeemherziening.

(Jeugd)zorg

Het nieuwe beleidskader jeugd is in de begroting nog niet verwerkt, omdat deze nog niet door de raad is vastgesteld. Bij de behandeling van dit stuk kijkt de VVD uit naar een gedegen debat over welke preventieve jeugdzorg we in Midden-Delfland wel of niet willen verlenen (need to have versus nice to have). Wat is een taak van de opvoeder? Wat hoort er bij de overheid? Maar ook: voor hoelang? Een zorgverzekeraar biedt immers ook niet onbeperkt dekking voor bijvoorbeeld alle fysiotherapie.

We wachten al jaren op duidelijke en overzichtelijk informatie. Dat wil nog steeds niet echt van de grond komen. Zonder goede informatie is sturing simpelweg niet mogelijk. Wij verwachten de juiste informatievoorziening en controlemogelijkheden. Deze zijn essentieel om de kwaliteit en kosten binnen de zorg te beheersen. Ons uiteindelijke doel is dat we het systeem van goede zorg op de lange termijn overeind kunnen houden. Het moet goed én betaalbaar worden.

De VVD is een partij die rationele beslissingen maakt op basis van onderzoek, feiten en cijfers. Wij blijven ons dan ook inzetten voor betere sturingsinformatie en meer controle.

Beheer, verkeer en milieu

De VVD is groot voorstander van planmatig onderhoud plegen aan onze gemeente. Er is gelukkig naar de VVD geluisterd en de afgelopen periode veel werk verzet. Er komen binnenkort nog een flink aantal nieuwe onderhoudsplannen naar de raad. Opschrijven wat, wanneer en hoe wij

werken gaan aanpakken is een goede zaak. Alleen het belangrijkste komt daarna: de uitvoering. Dáár ligt wat de VVD betreft de crux!

De VVD wil de achterstanden op het onderhoud van onze wegen, fietspaden en bruggen inlopen. Door structureel beleid zijn er achterstanden ontstaan. We kunnen nu misschien met een incidentele uitgave een inhaalslag maken. De VVD is groot voorstander van het doen van dergelijke incidentele uitgaven. Die leiden op langere termijn tot structurele verbeteringen.

Bij de behandeling van technische vragen bleek dat veel partijen zorgen hebben over de gevulde lijst voor komend jaar.

De eigenlijke vraag die hier volgens de VVD bij past is: heeft de gemeente voldoende capaciteit om deze projecten aan te besteden en de uitvoering te controleren? Volgens ons is dat al jarenlang een probleem. De krapte op de arbeidsmarkt en de maar voortdurende reorganisatie zijn hier mede debet aan.

We moeten als raad de hand ook in eigen boezem steken. Door steeds weer nieuwe plannen te bedenken en een stroom van (technische) vragen op het ambtenarenapparaat af te vuren, verhogen wij hun werkdruk. Daar zouden wij allen verstandiger mee om moeten gaan.

AZC

Bijna gelijktijdig met de behandeling van de begroting loopt de besluitvorming rond de vestiging van een groot AZC. Als daartoe wordt besloten, zal er een nieuwe realiteit ontstaan. Op financieel terrein, maar ook op het terrein van de inzet van onze ambtenaren.

De kans is dan groot, dat alles wat wij nu hebben benoemd in een heel ander daglicht komt te staan.

Fractie VVD Midden-Delfland
oktober 2023